

Centrum Slniečko, n.o. je nezisková organizácia, ktorá sa viac ako 19 rokov venuje problematike týraných, sexuálne zneužívaných detí, obetí domáceho násilia v kontexte prevencie, ale aj konkrétnej intervencie. Prevádzkuje viaceré špecializované poradenské, ale aj pobytové zariadenia pre detské ale aj dospelé obeť násilia, realizuje viacero programov na konkrétnu pomoc deťom a rodinám v kríze, venuje sa vzdelávaniu odborníkov v oblasti násilia a prevencii druhotnej viktimizácie a aj prevencii násilia všeobecne. Odborníci Centra Slniečko, n.o. vytvorili pôvodný slovenský preventívny program pod názvom KOZMO a jeho dobrodružstvá zameraný na prevenciu násilia, konfliktov, prijímania inakosti pre deti vo veku od 4 – 7 rokov. Viac info na www.centrumslniecko.sk.

Domáce násilie, násilie páchané na deťoch a ženách je závažným porušovaním základných ľudských práv a slobôd. V skutočnosti ide o jedno z najčastejšie porušovaných ľudských práv na svete a Európa a teda aj Slovensko, ktoré je jej súčasťou, nie je výnimkou.

Výsledky výskumov potvrdzujú pretrvávanie vysokej miery prevalencie násilia na ženách, dosahujúcej priemer EÚ. Niektoré ukazovatele za Slovensko však dosahujú výrazne vyššiu úroveň ako je európsky priemer. Na Slovensku má skúsenosť s fyzickým alebo sexuálnym násilím celkovo *34 % žien počas svojho dospelého života (priemer EÚ-28) a 10 % počas jedného roka. V detstve sa stretlo s násilím zo strany dospeljej osoby 36 % žien slovenskej populácie. Partnerské násilie je najčastejšou formou násilia na ženách. Skúsenosti s ním, zo strany súčasného alebo bývalého partnera, má počas svojho dospelého života 26 % žien, počas 12 mesiacov 7 % žien. Veľa slovenských žien má v dôsledku fyzických alebo sexuálnych útokov viditeľne zranenia, zlomeniny alebo popáleniny na svojom tele. Pritom len 8 % žien so skúsenostnou partnerského násilia kontaktuje políciu. Sexuálnemu násiliu počas detstva sú vystavené 4% dievčat a fyzickému násiliu 33%.*

*Zdroj: Agentúra Európskej únie pre základné práva, Násilie na ženách: Celoeurópsky výskum, 2012.

Najčastejšími páchatel'mi domáceho násilia sú jednotlivci z blízkeho spoločenského prostredia obetí. Ak vezmeme do úvahy socio-ekonomické podmienky, ktoré na Slovensku prevažujú, sú mnohé obeť domáceho násilia, aby unikli násiliu, nútené odísť z domu a chrániť si svoj život, život detí a hľadať ochranu a pomoc. Slovenská republika prijala viacero právnych opatrení (zaviedla možnosť vykázania násilníka na 10 dní, transponovala európsku smernicu o obetiach trestných činov v novom zákone platnom od 1.1.2018, zaviedla inštitút splnomocnenca, definovala obeť trestného činu, umožnila rozvoj poradenských centier a špecializovaných zariadení atď). Napriek tomu systém ochrany a následnej pomoci obetiam domáceho násilia má viaceré „biele miesta“, ktoré neumožňujú poskytnúť obeť domáceho násilia včasnú odbornú komplexnú pomoc a ochranu a nedokážu tak naplniť dikiu zákona o pomoci obetiam.

Čo teda konkrétne v teréne obetiam domáceho násilia chýba? Nedostatočná dostupnosť k službám, pomoci a právnej ochrane, absencia odbornej pomoci a služieb v jednotlivých regiónoch, nedostatočné prepojenie odborníkov vstupujúcich do riešenia problematiky domáceho násilia, absencia špecializácie v téme domáceho násilia, nekoordinovaný prístup, postupy, ktoré spôsobujú druhotnú viktimizáciu obetí a retraumatizáciu (opakované vypočúvania, používanie mediácie ako metódy práce s násilníkom a obeťou, metóda konfrontácie, podceňovanie násilia v rodinách, nevhodne vedené vypočúvanie...) absentujúca sieť, neprepojenie poradenských a rezidenčných(pobytových) služieb pre obeť domáceho násilia, neprepojenie systému vykázania násilníka políciou so službami obeti (napr. v ČR je inštitút vykázania prepojený aj legislatívne s Intervenčnými centrami, kde po vykázaní musí polícia informovať do 24 hodín IC a to do 48 hodín má zo zákona povinnosť kontaktovať obeť násilia a poskytnúť jej odbornú pomoc a poradenstvo. Na Slovensku takéto prepojenie chýba.) V konečnom dôsledku chýba aj absentujúca sociálna pomoc a podpora pri opätovnom naštartovaní do života bez násilia (absencia sociálnych bytov, tak aby si ich obeť spolu s deťmi mohla dovoliť platiť, často je potrebná rekvalifikácia na trhu práce – obeť odchádza, stráca zázemie, prácu, spoločenský status – okolie ju odsudzuje, nakoľko v spoločnosti ešte stále prevládajú mýty typu „To nie je násilie, to je hádka „, či „, Ona si za to môže sama, mala urobiť, to, čo chcel“ ...

Obet' sa často cíti vinná za násilie a nefunkčný systém ju v tom utvrdzuje.

Projektom „Bezpečné miesto“ sme pre obeť domáceho násilia v Nitre a čiastočne aj v Nitrianskom samosprávnom kraji vytvorili možnosť dostať sa ku komplexným službám a to od poradenstva (právne, sociálne a psychologické) krízovej intervencie, právneho zastupovania až po možnosť umiestnenia obete domáceho násilia v špecializovanom zariadení na utajenom mieste, kde sú predovšetkým v bezpečí a kde im

odborný tím pomáha postaviť sa opäť na nohy a nájsť si v živote miesto bez násilia.

Poskytovanie komplexných služieb prispieva predovšetkým k psychickému zastabilizovaniu obetí, postupnému prekonávaniu bariér ale aj spracovaniu traumatických zážitkov a k eliminácii druhotnej viktimizácie (napr. zbytočné niekoľkonásobné opakovanie udalostí, ktoré zažívala obeť vzhľadom na násilie).

Projekt „Bezpečné miesto“ reaguje na potreby obetí domáceho násilia a čiastočne pokrýva, to čo obetiam domáceho násilia v „teréne“ chýba. Zahŕňa v sebe zahŕňa 2 nosné integrálne súčasti :

- **Poradenské centrum pre obeť domáceho násilia**, ktoré vzniklo v roku 2002, najskôr iba s jednou soc. pracovníčkou a postupne sa vyvíjalo až do dnešnej podoby, kde je pre obeť DN denne k dispozícii tím odborníkov poskytujúcich sociálne, psychologické, právne poradenstvo a zastupovanie v trestných a civilných konaniach a to aj pre tie obeť, ktoré si nemôžu dovoliť advokáta. Poradenské centrum poskytlo pomoc viac ako 1 600 obetiam DN, v roku 2018 pomohlo 133 ženám a 21 deťom. Obrovským prínosom poradenského centra je aj to, že pomáha obetiam domáceho násilia dlhodobo, aj napr. po zaradení sa do bežného života napr. po pobyte v bezpečnom ženskom dome, pokiaľ napr. ešte niektoré právne úkony prebiehajú.
- **Bezpečný ženský dom**, ktorý vznikol v roku 2015 s podporou NFM, príspevku SR a viacerých darcov. BŽD poskytuje obetiam domáceho násilia krízovú intervenciu, bezpečné miesto, špecializované poradenstvo, ochranu a systém komplexných podporných služieb (sociálne, právne, psychologické, terapie) zameraných na zmiernenie traumy spôsobenej násilím a to v kontexte minimálnych EU štandardov pre poskytovanie služieb obetiam násilia. BŽD má utajenú adresu, je napojené na bezpečnostnú agentúru, zvonka je monitorované kamerovým systémom. Spĺňa všetky personálne, priestorové a prevádzkové štandardy. Je dostupné 24 hodín denne, deti majú k dispozícii psychologičku a špeciálnu pracovníčku iba pre prácu s nimi, ženy, obeť domáceho násilia majú k dispozícii sociálnu poradkyňu, psychologičku, do zariadenia prichádzajú poskytovať služby aj terapeuti – expereívne terapie - arteterapia, canisterapia, muzikoterapia zamerané na zmiernenie následkov z násilia, deti majú svoju miestnosť – herničku, k dispozícii sú 2 terapeutické miestnosti, každá izba má svoje hygienické zázemia, obyvatelia BŽD majú k dispozícii 2 kuchynky).

Od roku 2016 je súčasťou BŽD aj špecializovaný priestor, ktorý je zariadený pre výsluchy detských obetí, jeho súčasťou je jednocestné zrkadlo, kamerový a audiosystém pre nahrávanie a záznam výsluchov s cieľom eliminácie sekundárnej viktimizácie. Pri vypočúvaní detských obetí násilia je mimoriadne dôležité čo najprívetivejšie prostredie, čo si už v praxi vyskúšali i vyšetrovatelia z policajného zboru v Nitre. BŽD vzniklo v auguste v roku 2015, od jeho vzniku v ňom našlo útočisko 65 žien a 79 detí. Obete domáceho násilia sú včleňované do rozhodnutí BŽD a účastnia sa aktívne na príprave programu. Po krízovej intervencii sa mnohé dokážu postaviť na vlastné nohy, čo je síce v súčasnom systéme veľmi náročné, ale aj vďaka podporovateľom, sponzorom, rôznym spoločnostiam, spolupráci s mestom a niektorými obcami sa im darí naštartovať nový život bez násilia. Mnohé obeť domáceho násilia prechádzajú úplnou životnou premenou, počas pobytu zmenia doslova svoju identitu, nájdu si nové zamestnanie, rekvifikujú sa. Aj takúto možnosť v BŽD poskytujeme. Snahou je, čo najviac sa priblížiť k potrebám obetí domáceho násilia v kontexte ich ďalšieho osamostatňovania sa.

Poradenské centrum a bezpečný ženský dom a odborníci v ňom sa často stávajú pre obeť domáceho násilia nielen odbornými sprievodcami ich životnou krízou, ale často aj rodinou, ktorú nemali alebo už nemajú.

Bezpečný ženský dom vznikol v rámci projektu „Bezpečný ženský dom - priestor pre plnohodnotný život bez násilia“ z grantu Nórskeho kráľovstva prostredníctvom Nórskeho finančného mechanizmu a bol spolufinancovaný zo štátneho rozpočtu SR, ako aj ďalších zdrojov financií od súkromných a firemných darcov. Po skončení projektu od mája 2017 do marca 2018 boli hlavným zdrojom financovania peniaze z rezervy vlády SR. Ďalšími zdrojmi pre pokrytie nákladov sú príspevky od súkromných a firemných darcov a príspevok od Nitrianskeho samosprávneho kraja. Od augusta 2018 sme na jeho realizáciu získali príspevok

aj z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje a na poradenské centrum aj z MS SR.

Boli ale aj obdobia kedy sme stáli pred dilemou, ako pokračovať? Nemali sme dostatočné zdroje na pokračovanie a jednotlivé projektové výzvy na seba nenadväzovali. Stáli sme pred dilemou či zariadenie zatvoriť? Úplne sme nezatvorili, ale nedokázali sme prijímať nové obete násilia. Takúto situáciu by sme už nechceli zažívať. Nakoľko sa stráca kontinuita, bezpečie pre klientky, bezpečie pre zamestnancov, komplexnosť služieb, odchádzajú skvelí už zapracovaní odborníci.

Na základe týchto skúseností sme začali komunikovať s prevádzkovateľmi služieb pre obe domáceho násilia v jednotlivých krajoch. Pripravili sme Road show v 6-tich krajských mestách, spustili sme mediálnu kampaň pod názvom „ide to aj bez modrín“, zorganizovali sme v spolupráci s Trnavskou univerzitou odbornú konferenciu na tému „Biele miesta v ochrane obetí domáceho násilia“, v rámci ktorej sme identifikovali problémové miesta v účinnej ochrane obetí domáceho násilia. V decembri 2018 sme zrealizovali okrúhly stôl ohľadne situácie obetí domáceho násilia na Slovensku. Iniciovali sme vytvorenie pracovnej skupiny z odborníkov a zákonodarcov, aby sa situácia pre obe domáceho násilia na Slovensku zmenila a aby sa dostali k právnej ochrane a k službám, na ktoré majú aj zo zákona nárok. Do tejto aktivity sme zapojili aj viaceré organizácie, ktoré pracujú s obeťami domáceho násilia.

Kontakt na mediálne spoty:

<https://www.youtube.com/watch?v=YBnOHcXzDsY>

https://www.youtube.com/watch?v=VtBKASc_EfY

<https://www.youtube.com/watch?v=ivgX4y1xdQ8>

Road show v Nitre

https://www.facebook.com/pg/centrum.slniecko.nitra/photos/?tab=album&album_id=2004092686277401

„Každá obeť domáceho násilia má právo na ochranu a pomoc“ a my za Centrum Slniečko chceme veriť, tak ako každá obeť domáceho násilia, že sa k pomoci aj dostane.